

ומעמידה הגמרא כמה אופנים להוכיח דלא כרבה.

(סימן): חובה, כיתות דבעל הבית, חומר נזירא)

א. תא שמע ממשנתנו: אינו חייב על שגגתה — של שבועת הפקדון. ומזהו חייב על זדונה — **אשם בכסף שקלים!**

ומדייקת הגמרא: **מאי לאו, זדון על ידי עדים**, המתרים בו שיודעים מהחוב, וקשיא לרבה, הפוטר מי שכופר בממון שיש עליו עדים [ואף יש לפשוט מכאן את שאלת רב כהנא שהחויב הוא רק קרבן].

ודוחה הגמרא: **לא!** כונת המשנה היא **זדון עצמו**, שהוא עצמו יודע בשיקרו מבלי שיהיו עדים שמתרים בו.

ב. תא שמע מהסיפא של משנתנו, ששנינו בה: היו שתי כתי עדים שנתבעו על ידי פלוני להעיד על חברו שחייב לו ממון, אם כפרה הראשונה בעדות, ואחר כך כפרה השניה — שתיהן חייבות קרבן שבועת העדות, מפני שיכולה עדות להתקיים בשתייהן, וכיון ששתיהן כפרו בעדות, הפסידוהו ממון!

ומדייקת הגמרא: **בשלמא שניה תתחייב, דהא כפרה לה כת ראשונה**, ושוב אינה יכולה להעיד. ונמצא שבשעה שכפרה הכת השניה, היה תלוי גורל הממון של התובע אך ורק בעדותן.

אלא הכת ראשונה — אמאי מחייבא? הרי בשעה שכפרה הראשונה בעדות, **הא קיימא זל-ב שניה**, והוי כפירת הראשונה כפירת עדות על ממון שיש עליו עדים אחרים שיכולים להוציאו באמצעותם, וכפירתם היא כפירת דברים. ומדחייב, מוכח דלא כרבה!

אמר רבינא: הכא במאי עסקינן, כגון שהיתה כת שניה פסולה לעדות בשעת כפירת עדי הכת הראשונה. והפסול היה משום שהיו העדים נשואים שתי אחיות, והיו קרובין זה לזה **בנשותיהן**, ולפיכך חייבים עדי הכת הראשונה, כי בשעת כפירתם הם היו העדים הכשרים היחידים.

וחדודש המשנה הוא שאפילו היו **נשותיהם** של עדי הכת השניה **גוספות**.

מזהו **דתימא, רוב גוספין אזלי למיתה**, ומחמת רוב זה הוו להו הנשים הגוססות כאילו הן מתות, והוכשרו בעליהן להעיד, ואם כן, ממון זה יש עליו עדים נוספים, ולא תתחייב הכת הראשונה,

קא משמע לן כיון דהשתא מיתה חיי נינהו, ולא שכיבי — אין זה נחשב כאילו מתו, וממילא אין גם עדים נוספים.

ד. תא שמע: בעל הבית, נפקד שטען טענת גנב בפקדון, היינו שנגנב הפקדון ממנו לפיכך פטור מהשבה, **ונשבע, והודה שנשבע לשקר, ובאו עדים שהפקדון נמצא בידו — אם עד שלא באו עדים הודה הרי הוא פטור**

אך כיון שדבריו נגד העדים "לא לותי" נחשבים כאומר "לא פרעתי", הרי שמתחייב מפי העדים, וכפירתו כפירת דברים.

שלוה. אך יתכן שפרע כבר ואי אפשר לחייבו על פיהם. ואם כן, כפירתו כפירת ממון ולא כפירת דברים.

שקלים! ולא מדברת הברייתא במכות. וממילא אין ראייה שהיו שם עדים.

תא שמע: דאמרינן לעיל, דאיתא בספרי: נזיר שטימא את עצמו במזיד, חייב קרבן בקל וחומר משבועת הפקדון, ודחינן להאי קל וחומר הכי:

לא תדון קל וחומר זה. **כי אם אמרת בנזיר טמא, שכן לוקה על שטימא עצמו במזיד, ולפיכך יתכן שאינו חייב קרבן. תאמר בשבועת הפקדון, שאינו לוקה במזיד, ולפיכך מביא קרבן.**

ומדייקת הגמרא: **היכי דמי?**

אי דליכא עדים, אמאי לוקה בנזיר? והלוא לא התרו בו.

אלא פשיטא, דאיכא עדים. וקתני "תאמר בשבועת הפקדון, שאינו לוקה!" ומוכח שיש עדים נגד שבועתו. מילקא הוא דלא לקו, אבל קרבן מייתי! [ללקות, אינו לוקה אבל קרבן מביא אף שיש עדים].

תויבתא דרבה, דאמר ממון שיש עליו עדים פטור — תויבתא!

רבי יוחנן אמר: הכופר בממון שיש עליו עדים חייב קרבן שבועת הפקדון. אבל הכופר בממון שיש עליו שטר, פטור!

מהכפל כדין מודה בקנס. ומשלם קרן וחומש ומביא קרבן **אשם**.²⁸ **ואם משבאו עדים הודה, הרי הוא משלם תשלומי כפל ואשם.** וקשיא לרבה הפוטר מי שכופר בממון שיש עליו עדים.²⁹

ודוחה הגמרא: **הכא נמי** מדובר שהיו העדים בשעה שכפר — פסולים. שהיו קרובים בנשותיהן. ונמצא שכפר בממון שאין עליו עדים, ואחר כך מתו נשותיהן ונהיו ראויין להעיד. **וכדרכינא,** שהעמיד דברי מתניתין דלעיל באופן זה. "וכגון שהיו נשותיהן גוססות". וקא משמע לן שבינתיים פסולים הם להעיד.

אמר ליה רבינא לרב אשי: תא שמע: חמורה ממנה משבועת העדות שבועת הפקדון, שחייבין על זדונה מכות ועל שנגתה אשם בכסף שקלים!

ומדייק רבינא: מדקאמר לוקה, מכלל דאיכא עדים. וקאמר: **על שנגתה אשם בכסף שקלים,** ומוכח שחייב אפילו על ממון שיש עליו עדים! ?

אמר להו רב מרדכי: בר מינה דהחיא.

דהאמר להו רב כהנא: אנא תנינא לה להאי ברייתא, והכי תנינא לה: אחד זדונה ואחד שנגתה של שבועת הפקדון אשם בכסף

בראשו, וחמישיתו יוסף עליו". ופירש רש"י על הפסוק שם "בראשו" — הוא הקרן, "ראש הממון"

ואמרינן בגמרא: ממון המשתלם בראש, היינו הקרן — מוסיף חומש. ממון שאין משתלם בראש, כגון כפל — אינו מוסיף חומש. ולכן כאשר הודה אחר שבאו עדים וכבר נתחייב כפל

28. אבל כפל אינו משלם. וכתב הריטב"א שדין זה לרבנן הוא. דסברי (בבא קמא סה ב) מודה בקנס ואחר כך באו עדים פטור.

29. פירש רש"י שחומש אינו משלם, דדרשינן במסכת בבא קמא דף סה ב, מן הפסוק (ויקרא ה כד) "או מכל אשר ישבע עליו לשקר ושלם אותו

אמר רב פפא: מאי טעמיה דרבי יוחנן לחלק בין עדים לשטר? —

עדים עבידי דמייתי [עדים יכולים למות], והועילה כפירתו אם ימותו העדים. אבל שטר, הא מנה, ולא הועילה כפירתו לפוטרו ממון.

אמר ליה רב הונא בריה דרב יהושע לרב פפא: שטרא נמי עביד דמירכם [עשוי להיאבד], ונמצא שהועילה כפירתו אם יאבד השטר.

אלא, אמר רב הונא בריה דרב יהושע: היינו טעמיה דרבי יוחנן — משום דהוה שטר ממון שיש בו שיעבוד קרקעות.³⁰ שהרי השטר משעבד את קרקעותיו של הלווה למלוה, ונמצא שהכופר בממון שיש עליו שטר הרי הוא ככופר בקרקע, וקיימא לן שאין נשבעין על קרקעות. הלכך, גם כשנשבע על כפירה בקרקע, אין מביאין קרבן על כפירת שיעבוד קרקעות!

איתמר: משביע עדי קרקע, שיבואו ויעידוהו על קרקעותיו ששלו הם. וכפרו ואמרו שאין הם יודעים להעיד לו עדות.

— אינו משלם חומש.

כלום! והעדים מעדין אותו שיש לו חמישים זוז — נשבע וגובה מחצה. וקשה, איך ישבע?

הלוא אין נשבעים על כפירת שיעבוד קרקעות? ותירצו הראשונים, הרשב"א, הרמב"ן, והר"ן שאמנם העדים מעדין שלוה, אך אינם יודעים אם לא פרע בינתיים. ובאופן זה לא גובה מן הקרקעות המשועבדות, כיון שיתכן שפרע. ולכן אין כפירה זו נחשבת ככפירת שיעבוד קרקעות. וכדברי הרשב"א לעיל.

והוסיף הר"ן, שאם יעידו העדים שלא זזה ידם מתוך ידם של הלווה והמלוה, ויודעים הם שלא פרע — גובה מן הלקוחות, ופטור מקרבן! לפי שאין נשבעים על כפירת שיעבוד קרקעות.

התוספות תירץ את קושית הראשונים והעמיד שמחל על השיעבוד. ולכן אין הכפירה נחשבת לכפירת שיעבוד קרקעות.

[למד מכך רבי עקיבא איגר, שאף התוס' סוברים כמו הרא"ש שכל עוד החוב קיים — הקרקעות משועבדות, אף אם בפועל אינו יכול לגבות].

הריטב"א תירץ את קושית הראשונים, שהרי תיקנו חכמים תקנה ללקוחות שאין בעל החוב גובה מהם. ואם כן, מדרבנן אין הקרקעות

³⁰ הראשונים הרבו להקשות על טעם זה, שהרי רבי יוחנן עצמו אמר ששיעבודא דאורייתא (במסכת בבא בתרא קעה ב), לגבי מלוה על פה, שגובה בין מן היורשים ובין מן הלקוחות היות דשיעבודא דאורייתא. ועל כן הבעל חוב גובה מלקוחות.

והקשו על זה מכמה מקומות:

א. מדין המודה במקצת החוב, שחייב בשבועה. ואם כל שיעבוד קרקע מחמת חוב פטור משבועה, האיך נשבע?

הרשב"א דחה קושיא זו, כיון שמודה במקצת יתכן אף בהלוואה שהיא בלא שטר ובלא עדים, שהלווה בינו לבין עצמו, ובאופן זה ודאי אינו גובה מן הלקוחות, שהרי אין עדים בדבר. וכאשר אינו יכול לגבות — אין שיעבוד! וכן כתב הרמב"ן.

אולם הרא"ש חולק על זה, וסובר שכל עוד לא ברור שלא פרע, עדיין נחשבות קרקעותיו משועבדות, אפילו אם בפועל אינו גובה!

ב. במסכת בבא מציעא ג א נאמר: האומר לחבירו מנה לי בידך! והלה אומר אין לך בידי

הוא דאמר פטור!

אמר ליה רבי ירמיה לרבי אבהו: לימא רבי יוחנן ורבי אלעזר — בפלוגתא דרבי אלעזר ורבנן קמיפלגני?

דתנן: הגזל שדה מחבירו, ושטפה נהר — חייב להעמיד לו שדה, דברי רבי אלעזר. דסבר קרקע נגזלת, וכיון שגזלה וניזוקה ברשותו — חייב לתקנה ולהשיבה לבעליה כמו שהיתה בשעת הגזילה.

וחכמים אומרים: קרקע אינה נגזלת, וכי שטפה נהר, ברשותו של בעל הקרקע הזיק, כי הרי הזיק זה ברשותו של בעל השדה נעשה. לכן אומר לו — הרי שלך לפניך!³¹ ואינו חייב לפצותו.

ואמרינן: במאי קמיפלגני? — רבי אלעזר דריש ריבוי ומיעוטי, ורבנן דרשי כללי ופרטי! ויבואר להלן.

פליגי בה רבי יוחנן ורבי אלעזר: חד אמר חייב העד קרבן שבוּעַת העדות, וחד אמר פטור. ולא ידוע לנו מי המחייב ומיהו הפטור.

תסתיים, דרבי יוחנן הוא דאמר פטור.

והראיה היא מדאמר רבי יוחנן: הכופר בממוץ שיש עליו עדים, חייב בקרבן שבוּעַת הפקדון. אבל הכופר בממוץ שיש עליו שטר, פטור.

וטעמו של רבי יוחנן הוא כדרב הונא בריה דרבי יהושע, שכפירת ממוץ בשטר נחשבת כפירת שיעבוד קרקעות. וכשם שאין נשבעין על הקרקעות, כך גם לא נחשבת שבוּעַת הפקדון על מנת להתחייב קרבן שבוּעַת והוא הדין שלא נחשבת שבוּעַת העדות על הקרקע, להתחייב עליה קרבן שבוּעַת העדות.

ומסקנת הגמרא היא: תסתיים דרבי יוחנן

משתעבדות למלוה.

ומעתה, הכופר במלוה — אינו כופר בנכסים משועבדים. ומביא קרבן, על אף דשיעבודא דאורייתא ומן התורה הנכסים משועבדים.

ולכאורה תימא, הרי נמצא שהמביא קרבן על שבוּעַת זו, מביא מדאורייתא חולין לעזרה?! ויישב הריטב"א, שהיות והפקר בי"ד הפקר, הרי כיון שמדרבנן אין הנכסים משועבדים, אף מן התורה הדין הוא כך. ולכן מביא קרבן, וחייב שבוּעַת הן מדאורייתא והן מדרבנן!

[ועדיין יש לבאר, שאמנם אף שאינו גובה ממשועבדין, עדיין יכול לגבות מקרקעות בני חורין, ושוב כופר הוא בחוב קרקע?

יש לומר: קרקעות בני חורין אינם נחשבים כקרקע לענין שבוּעַת. כיון שהגובה מהם, אינו

גובה בתורת "קרקע" של הלוח. אלא גביה זו היא ככל גביה מנכסיו. ולדידו אין הבדל בין קרקעות למטלטלין. וגובה אפילו מ"גלימא שעל כתפיה"

ולכן רק נכסים שנמכרו או נפלו בירושה, יש להם דין "קרקע", הרי מטלטלין שנמכרו אינם משתעבדים אלא רק בקרקע חל דין שיעבוד].

31. וכך פסק השולחן ערוך חושן משפט סימן שעא סעיף ב. וכתב הש"ך ס"ק ג שלא רק אם שטפה הנהר והזיקה פטור, אלא אפילו עקרה לגמרי או שירדה עליה אש ושרפה לגמרי — פטור. כיון שבא ההפסד מאיליו ברשות הנגזל, ואמר לו הגזלן הרי שלך לפניך.

מאי ריבה? — ריבה כל מילי לחיוב קרבן שבועת הפקדון.

ומאי מיעט? — מיעט שטרות³² שאין גופן ממון,³³ אלא הם משמשים לראיה בלבד.

ורבנן דרשי כללי ופרטי [ויבואר להלן]:
"וכחש בעמיתו" — כלל.

"בפקדון או בתשומת יד או בגזל" — פרט.
"או מכל אשר ישבע עליו" — חזר וכלל.

וקיימא לן: כלל ופרט וכלל, אי אתה דן

רבי אליעזר דריש ריבויי ומיעוטי, נאמר בתורה "וכחש בעמיתו" — הרי שריבה כל הכחשה, כיון שלא פירט באיזה הכחשה ובאיזה חפץ מדובר.

"בפקדון או בתשומת יד" — מיעט כל מה שלא דומה לאלו. ונשארו רק דברים הדומים לפקדון ותשומת יד.

"או מכל אשר ישבע" — חזר וריבה את הכל.

וקיימא לן: כאשר הפסוק ריבה ומיעט וריבה — ריבה הכל!

דברי בעל התרומות מסתירת התוספות כאן. וביאר שכוונת התוס' היא דלרבי מאיר דדאין דינא דגרמי, והשורף שטרו של חברו חייב, דרשינן הכא שבגזילה הוא פטור. ודברי הגמרא "מיעט שטרות" — היינו מדיני גזילה.

אך בענין השבועה לא דן התוס' כלל. ואם כן אין להוכיח מן התוספות שלא כדברי ה"תרומות".

33. כן פירש רש"י ששטרות אין גופן ממון אלא משמשים לראיה בלבד.

הקשה ה"חתם סופר": לפי דברי רש"י שאין כל ערך לשטר אלא משום הראיה שבו, מה יהא הדין כאשר השטר עצמו שוה פרוטה, או כאשר נכתב על טס של זהב?

וביאר, שכונת רש"י היא דכיון שהשטר עשוי לראיה שבו שהיא שוה הרבה מאוד, שהרי ללא ראייה — אין חוב, וודאי אף אם השטר עשוי מזהב, לא יתיך המלוה את הזהב ויפסיד את החוב! [נמצא, שלשווי גוף השטר — אין ערך ואין שימוש מלבד הראיה שבו. ואכן הראיה — אין גופה ממון.]

32. עיין בתוספות בד"ה מיעט שטרות, שהסיק, שמיעוט זה נדרש לפי רבי מאיר, דדאין דינא דגרמי. [היינו, הגורם הפסד ממון לחבירו כגון ששורף את שטרו, אף שהשטר עצמו אינו שווה ממון, מכל מקום, כיון שעל ידי השריפה מפסיד חובו — חייב].

ולכן, צריכים אנו למיעוט זה, שלולא כן הגונב או מאבד שטרו של חברו וכפר בו — חייב שבועה. דחשיב היוזק מדינא דגרמי וחייב על היוזקו. ולכן בעינן דרשא למיעוטי משבועה.

בספר התרומות (שער כט חלק ב סעיף ח), נראה שחלק על התוספות. וכתב שלרבי מאיר דדאין דינא דגרמי — נשבעים על השטר. וכגון שטען בעל השטר לשורף שטרו שבשטר היה כתוב מאה, והודה השורף בחמישים — נשבע שבועת מודה במקצת.

הש"ך בסימן שפ"ו ס"ק ד הרבה להוכיח שלא כדברי בעל התרומות, שהרי דעת התוס' כאן וכן נקטו הפוסקים שאין נשבעים על השטרות — אף לרבי מאיר. וכל הרמב"ן בקונטרס דינא דגרמי. ומסקנת הש"ך שאכן נשבעים אך שבועה מדרבנן.

ה"קצות החושן" בסימן שפ"ו ס"ק ד יישב את

לכל האמור בפרשה, שבה נאמר גם דין קרבן שבועת הפקדון – שקרקע דינה כמטלטלין. ולפי זה, חייבים קרבן אשם וחומש על כפירת קרקע, וכן קרבן שבועת העדות על כפירת עדות קרקע.

ומאן דפטר עדי קרקע מקרבן שבועת העדות, סבר כרבנן, דסבירי שקרקע אינה כמטלטלין, לפי שהם לומדים מכלל ופרט וכלל שהקרקע התמעטה מהפרשה.

אמר ליה רבי אבוח לרבי ירמיה: לא נחלקו רבי יוחנן ורבי אלעזר במחלוקת רבי אליעזר וחכמים. אלא, מאן דמחייב, סבר כרבי אליעזר. ומאן דפטר, אמר לך, גם אני בהא, כרבי אליעזר סבירא לי.

כי בהא, בקרבן, אפילו רבי אליעזר מודה שפטור,³⁵ בין בכפירת ממון בקרקע, ובין בכפירת עדות בקרקע. דרחמנא אמר בקרבן וחומש בשבועת הפקדון "מכל אשר ישבע עליו לשקר". ומילה "מכל" מיעוטא היא – "מכל" ולא "הכל"! ובא הכתוב למעט קרקע, שאינה דומה לפרט, רק לענין חיוב קרבן, על אף שהתרבתה לענין חיוב השבה.

אלא כעין הפרט. [כאשר בענין אחד נאמר דין באופן כולל ולאחר מכן מפורט, וחוזר וכולל – נקבע אותו דין רק כלפי הדברים המפורטים. וכגון כאן, "וכחש בעמיתו" – הרי כלפי כל הכחשה נאמר דין זה, וזהו "כלל". "בפקדון או בתשומת יד" – הרי פירט לדברים אלו. "או מכל אשר ישבע" – חזר ודין באופן כולל – וזהו כלל. ואין דנים אלא כעין מה שבפרט. וכדלקמן]:

מה הפרט מפורש, דבר המיטלטל וגופו ממנו, אף כל דבר המיטלטל וגופו ממנו.

יצאו קרקעות – שאין מטלטל.³⁴

יצאו עבדים – שהוקשו לקרקעות.

ויצאו שטרות, שאף על פי שמטלטלין, אין גופן ממון!

ומבאר הגמרא: מאן דמחייב במשביע עדי קרקע בקרבן שבועת העדות, סבר כרבי אליעזר. כשם שמחייב רבי אליעזר להשיב את הנזק שאירע לקרקע הנגזלת, ולמד כן מן הריבוי דלעיל, כך גם כן נלמד מריבוי זה

כיון שאם פשעו חייבים מדין מזיק. ואין הפרש בין מזיק קרקע למזיק מטלטלין. אולם הטור סבר שאף אם פשעו, אין זה נחשב להיזק בידים, אלא כפשיעה בשמירה, ודינם של שומרים שפטורים בדברים אלו].

35. פירש רש"י בד"ה אפילו רבי אליעזר מודה, שאף על גב שהתרכו לענין השבה [דקרקע נמי "או בגזל" קרינן ביה, ר"י מיגאש] לא התרכו לענין חומש ואשם. שבזה הוא מודה שפטור. דאמר רחמנא "או מכל" ולא אמר "הכל",

34. כתב הטור בחושן משפט סימן צ"ה: אלו דברים שאין נשבעים עליהם מן התורה. קרקעות ועבדים ושטרות והקדשות. לא שנא אם מודה במקצת או כופר הכל ועד מכחישו – פטור. וכן הדין בשבועת השומרים שפטורין בדברים אלו.

[ולענין תשלומין, נחלקו הרמב"ם והטור. דעת הטור שאף אם פשעו בהם השומרים ונאבדו, פטורים מלשלם.

והרמב"ם בפרק ב' מהלכות שכירות הלכה ג' כתב שאינם פטורים מתשלום אף ששומרים הם.

למשמע מינה:

שנינו במשנה: **שבועת הפקדון כיצד, תן לי פקדון שיש לי בידך וכו'.**

תנו רבנן: כלל כמה כפירות לכמה תובעים בשבועה אחת, [וכפי שיתבאר להלן מה כלל בה, בשבועתו] אינו חייב אלא אחת [נחשב לו שנשבע רק שבועה אחת].

פרט בשבועתו, את הכפירות אחת לאחת לכל תובע בפני עצמו, [וכפי שיתבאר להלן מה פירוט], חייב על כל אחת ואחת, דברי רבי מאיר.

רבי יהודה אומר: אם אומר הנתבע לכל אלו התובעים אותו שבועה שאיני חייב לא לך, ולא לך, ולא לך, חייב³⁶ קרבן על כל אחת ואחת מכפירותיו.

רבי אליעזר אומר: לא לך ולא לך ולא לך, שבועה שאיני חייב, חייב קרבן על כל אחת ואחת.

רבי שמעון אומר: אינו חייב על כל אחת עד שיאמר שבועה לכל אחת ואחת מכפירותיו

אמר רב פפא משמיה דרבא: מתניתין נמי דייקא כרבי יוחנן, שאין חיוב קרבן שבועה על כפירת קרקע. דקתני: גנבת את שורי, והוא אומר לא גנבתי. משביעך אני, ואמר אמן, חייב:

ואלו "גנבת את עבדך" לא קתני.

מאי טעמא? לאו, משום דעבד איתקש לקרקעות, ואין מביאין קרבן על כפירת שיעבוד קרקעות!

אמר רב פפי משמיה דרבא: ראיתך ממשתנתו אינה מוכרחת. כי אימא סיפא — זה הכלל: כל המשלם על פי עצמו חייב, ושאינו משלם על פי עצמו פטור!

"זה הכלל", לאתווי מאי?

לאו, לאתווי גנבת את עבדך, שעל אף שהוקש לקרקע חייב עליו קרבן שבועת הפקדון, כי גם על כפירת קרקע חייבים קרבן! ואם כן אין להוכיח מן המשנה לאף צד בנידון זה.

זא-זא והמסקנה היא: אלא, מהא מתניתין ליכא

ומקור דבריו הוא במסכת קידושין מב א: מבואר שם בגמרא שדין זה הוא לדעת רבי שמעון במשנתנו הסובר שצריך שיאמר שבועה לכל אחד ואחד. ואם אמר לך ולך אין זה נחשב כאילו השביע כל אחד. וכמו כן לגבי קידושין צריך שיפרט על התמרות שהן מיועדות לאותו מעשה קידושין.

וקשה, דהתם מוכח שסבר הרמב"ם כרבי שמעון. ואילו כאן לא פסק כמותו.

ותירץ ה"כסף משנה" בפרק ד' מנדרים הלכה י"א, דבמסכת קידושין העמיד התנא משנתו כרבי שמעון. ולכן פסק שם הרמב"ם כוותיה.

להשמיענו שרק "שם גזילה" התרבה בקרקע. אך לא חומש וקרבן אשם. ועיין הרמב"ן וברשב"א מה שגרסו בדרשת הגמרא.

36. כך פסק הרמב"ם [שבועות ז י].

והקשה הכסף משנה [נדרים יא], שהרי בהלכות אישות הלכה כ"ו פסק הרמב"ם שהאומר לאשה התקדשי לי בתמרה זו, התקדשי לי בתמרה זו. התקדשי לי בתמרה זו — אם אין בכל אחת מהן שווה פרוטה, אינה מקודשת! ואין התמרות מצטרפות להיות כסף קידושין אחד.